

Rapport

Een onderzoek naar de handelwijze van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.

Publicatiedatum
18 februari 2016
Rapportnummer
2016/014

Wat is de klacht?

Verzoeker heeft in de periode 2005 tot 2011 samengewerkt met de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD). Hij klaagt er over dat de AIVD:

- tijdens deze samenwerking onvoldoende oog heeft gehad voor zijn medische en psychische gesteldheid; - hem na het beëindigen van de samenwerking onvoldoende heeft begeleid; - de aan hem gedane toezegging dat hij een baan, woning en auto zou krijgen niet is nagekomen.

bevindingen

Visie verzoeker

Verzoeker heeft in de periode 2005 - 2011 werkzaamheden verricht voor de AIVD. Deze samenwerking is in 2011 beëindigd. Verzoeker vindt dat hij slecht is behandeld door de AIVD en heeft in november 2014 hierover een klacht ingediend bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In zijn brief klaagt hij er onder meer over dat hij door toedoen van de AIVD met PTSS thuis is komen te zitten. Volgens verzoeker heeft de AIVD tijdens de samenwerking onvoldoende oog gehad voor zijn medische en psychische gesteldheid. Ook heeft de AIVD hem na het beëindigen van de samenwerking onvoldoende begeleid. In een mondelinge toelichting op zijn klacht deelde hij de Nationale ombudsman verder nog mee dat de aan hem voor de toekomst gedane toezeggingen dat hij een baan, woning en auto zou krijgen door de AIVD niet zijn nagekomen.

Klachtafhandeling minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties berichtte verzoeker schriftelijk op 27 november 2014 dat zijn klacht over de AIVD voor advies werd voorgelegd aan de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD).

Nadat de CTIVD advies had uitgebracht deelde de minister verzoeker bij brief van

28 april 2015 onder meer het volgende mee:

"Middels een ongedateerde brief die ik op 19 november 2014 van u ontving heeft u een klacht ingediend over het handelen van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) jegens u. Wegens de aard van de klacht is ervoor gekozen deze niet nader in deze brief te benoemen.

(...)

De Commissie adviseert om de klacht deels gegrond en deels ongegrond te verklaren. Ik neem het advies van de Commissie over en verklaar de klacht deels gegrond en deels ongegrond.

Gelet op de aard van de klacht en de inhoud van het advies van de Commissie kan ik in deze brief geen nadere mededelingen doen over de bevindingen en conclusies van de Commissie. Ik wil u echter in de gelegenheid stellen dit advies te lezen. Op korte termijn zal daarom contact met u worden opgenomen voor het maken van een afspraak..."

Reactie verzoeker

Verzoeker heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om het advies van de Commissie in te zien. De CTIVD had in haar advies vastgesteld dat de AIVD hem niet onder druk had gezet, aldus verzoeker. Verzoeker was het hier niet mee eens. Volgens hem mocht hij van de AIVD niet eerder stoppen met zijn werkzaamheden. Verzoeker bleef van mening dat de AIVD onvoldoende oog had gehad voor zijn medische en psychische gesteldheid. Hij merkte verder op dat de AIVD hem na afloop onvoldoende

had begeleid en de aan hem voor de toekomst gedane toezeggingen niet is nagekomen.

Onderzoek Nationale ombudsman

Tijdens een gesprek op 5 november 2015 tussen de Nationale ombudsman en medewerkers AIVD maakte de Nationale ombudsman gebruik van de hem geboden gelegenheid om de door de minister in zijn brief van 28 april 2015 aan verzoeker verstrekte informatie te verifiëren. Hij had daarbij inzage in het advies en het rapport van bevindingen van de CTIVD en in de documenten die aan dat advies ten grondslag hebben gelegen (zie ook onder Achtergrond).

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Ten aanzien van het onvoldoende oog hebben voor verzoeker

Verzoeker klaagt er over dat de AIVD onvoldoende oog heeft gehad voor zijn medisch en psychisch welbevinden.

Van de AIVD mag worden verwacht dat hij bij het werven van agenten rekening houdt met de aard van de te verrichten werkzaamheden en de impact die deze werkzaamheden op die persoon kan hebben. Dit houdt onder meer in dat de AIVD een goed beeld dient te verkrijgen van de psychische en medische gesteldheid van betrokkene door hier zorgvuldig onderzoek naar te doen.

Ten aanzien van de door de AIVD naar aanleiding van dit klachtonderdeel aan de Nationale ombudsman verstrekte informatie, deed de minister een beroep op geheimhouding. De Nationale ombudsman is op grond van de wet gehouden dit beroep te honoreren.

Op basis van de aan de Nationale ombudsman verstrekte en door hem geverifieerde informatie moet worden geoordeeld dat de AIVD bij het rekruteren van verzoeker onvoldoende rekening heeft gehouden met de impact die bepaalde gebeurtenissen uit het verleden van verzoeker op hem hebben gehad. Op dit punt is de AIVD ten opzichte van verzoeker tekort geschoten.

In zoverre is de klacht van verzoeker gegrond.

Voor wat betreft het uitoefenen van druk om de werkzaamheden voor de AIVD te blijven voort zetten mist de klacht feitelijke grondslag.

Ten aanzien van de begeleiding van verzoeker

Verzoeker klaagt er verder over dat de AIVD hem na het beëindigen van de samenwerking onvoldoende heeft begeleid.

Ook ten aanzien van dit klachtonderdeel heeft de minister een beroep gedaan op de geheimhouding.

Op basis van de aan de Nationale ombudsman verstrekte en door hem geverifieerde informatie moet worden geoordeeld dat de klacht feitelijke grondslag mist.

Ten aanzien van de gedane toezeggingen

Voorts klaagt verzoeker er over dat de AIVD de aan hem gedane toezeggingen dat hij een woning, baan en auto zou krijgen niet is nagekomen.

Deze klacht maakt geen onderdeel uit van de klacht die verzoeker in november 2014 bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft ingediend. Dit betekent dat deze klacht ook niet door de CTIVD bij het onderzoek is betrokken en er door de CTIVD een oordeel over is gegeven. De

Nationale ombudsman heeft deze klacht echter wel bij zijn onderzoek meegenomen.

Op basis van het door de Nationale ombudsman ingestelde onderzoek en inzage in de stukken bij de AIVD moet worden geoordeeld dat deze klacht van verzoeker feitelijke grondslag mist.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst is gegrond ten aanzien van het bij de werving van verzoeker onvoldoende oog hebben gehad voor diens medische en psychische gesteldheid.

Voor het overige missen de klachten feitelijke grondslag.

Met vriendelijke groet,

de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Achtergrond

Onderzoek

In het geval van een onderzoek naar aanleiding van een klacht over de AIVD kunnen onderzoek en rapportage doorgaans niet met dezelfde openheid plaatsvinden als in andere zaken gebruikelijk is.

Ingevolge artikel 9:31, vierde lid van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) kan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het verstrekken van de door de Nationale ombudsman gevraagde inlichtingen of stukken weigeren of de ombudsman mededelen dat uitsluitend hij van die gegevens mag kennisnemen, indien daarvoor gewichtige redenen zijn. Gewichtige redenen kunnen zijn strijd met een wettelijke geheimhoudingsplicht of met het belang van de Staat. Op grond van artikel 83, vierde lid van de Wet op de Inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (WIV 2002) dient de Nationale ombudsman zich bij zo'n beslissing van de Nationale ombudsman neer te leggen.

Indien de Nationale ombudsman een onderzoek instelt naar aanleiding van een klacht over de AIVD, stelt hij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en eventueel een of meer ambtenaren in de gelegenheid om op de klacht te reageren. De Nationale ombudsman maakt daarbij gebruik van de in de Awb gegeven onderzoeksbevoegdheden. In voorkomende gevallen verstaat de substituut-ombudsman zich persoonlijk met medewerkers van de AIVD of neemt hij persoonlijk kennis van relevante gegevens (artikel 83, vijfde lid, WIV 2002). Langs deze weg wordt informatie verkregen die de Nationale ombudsman nodig heeft voor zijn onderzoek.